

Mahisa tsghatá lwa Pwal ɳa 2 Timute

Ga zgu

¹ I'i Pwal ta vindaftá na defteri na. Nda nza yu ka mn̄da ghunay Yesu Kristi, manda ya kumaf Lazglafta. Nda fa yu ɳa mna gwada ɳa mnduha ta ghəɳa gwada ta hafu, ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən̄ ta gwal ta ndi'aftá vgha nda Yesu Kristi.

² Na kagħa Timute* zwaṇja da, ya ta dvu yu ta vindagħafta yu. Ka vlagħavla Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi Mghama mu ta zdakatahudani, nda tawa hidahidani, nda zdakwani tani.

Rfay Pwal ta Lazglafta

³ Ta rfay yu ta Lazglafta ta ghəɳa kagħa. Njani ta maganata yu ta slna nda ɳudufa da turtuk, manda ya si ta maganata† dzidzīha da. Inda fitika magay da ta du'a da Lazglafta nda fitik tani nda rviċiķ tani ya ná, ta havay yu ta kagħa. ⁴ Havakta da ta fitika mbəzay għa ta ima taw ná, ta mamay yu katakata ta nghəglantá kagħa, kada ndəghafta ɳudufa da nda rfu. ⁵ Ta havay yu, ya kákka zlghafta kahwathwata nda ɳudufa għa ta Yesu Kristi. Tsa zlghay nda ɳuduf ya ná, tiġel midza għa Luwis ta zlghafta, ka finjtá ma għa Unis. Grafgra yu kazlay: Zlghafzlgħa kagħa guli kə'a. ⁶ Tsaya ta kəl yu ka havglaghakta, yaha ka da wudintá skwi ya vlagħa Lazglafta, ma fitika faghaghata da ta dzvu

---

* **1:2** Ngha ta Slna għal ghunay 16:1. † **1:3** Ngha ta Filipiya 3:4-5.

ya. ⁷ Sulkum ya vlama Lazglafta ná, ḥa z̄bukwa vgha a wa. Katék ná, ta mbr̄a nda mbra ta amu. Ta vlamavla ta dvu nda ksanatá ghən̄.

⁸ Yaha ka da hula mna gwada ta Mghama mu. Yaha ka da hula mna gwada ta i'i tsam lu ma gamak ta gwada ta tsatsi ya guli. Katék ná, zlghaf-zlgha ta ghuya dañwa kawadaga nda i'i ta ghən̄ja Lfida Gwada, nda fata ghən̄ ta mbraku ya ta vl̄ Lazglafta. ⁹ Tsatsi ta mbamafta. Ka hgaftá tsi ta amu ḥa nzakwa mu ka mnduhani. Nza a kabga v̄el magata mu ta skwi dina wu, ama mantsa ya kurata tsi nda zdakatahudani. Tsa zdakatahudani ya, vlamavla lu nda ma Yesu Kristi ma kdaku lu ka fatá ghən̄ja hadik. ¹⁰ Ka maravatá tsi ndana tama nda ma zlagapta Yesu Kristi, mnda mba amu. Tsatsi ta klinjtá mbrakwa mtaku, ka maramata nda ma Lfida Gwada ta tva nzaku nda hafu ḥa kfekedzen̄.

¹¹ Na mna tsa Lfida Gwada ya ḥa gwal kul nzakway ka la Yahuda fata Lazglafta ta i'i ka mnda ghunay, ka taghay[‡] da ḥa taŋ. ¹² Ta ghən̄ja tsaya ta kəl yu ka ghuya na dañwa na. Ama ksa a hulani ta i'i wu, kabga nda sna yu ta mndu yafaf yu ta ghən̄ tida. Grafgra yu guli kazlay: Mamu tsatsi nda mbraku, ḥa ḥanatá tsa Lfida Gwada fadim tsi ma dzvu ya ha ka sagha fitika tsa guma kə'a.

¹³ Ka nza kahwathwata gwada ya snaj ka da i'i ka skwi ḥa klay gha ta sadani. Ka nzamta ka ma zlghay nda ḥuduf, nda ya ma dvu ya vlama Yesu Kristi. ¹⁴ Nanaŋa ta ḥerma tagha skwi ya fagham lu ma dzvu, nda mbrakwa Sulkum nda għuba, ya ta nzaku ma amu ya.

[‡] **1:11** Gray nda 1 Timute 2:7.

¹⁵ Nda sna ka kazlay: Zlidivazla inda gwal ta hadika Asiya kə'a. Tekw i Fizel nda Hermuzena mataba tanj. ¹⁶ Ka maranañmara Lazglafta ta tawa hidahidani ta ghənja həga ga Unesifura, kabga si ta gdagda ta ksidimtá ɻjuduf. Ksaf a na tsatá i'i ma gamak na ka hula wa. ¹⁷ Katék ná, ma ɻhagaghatani da luwa Ruma, ka zbə tsi ta i'i ka ɻdañda, ka slافتا tsi ta i'i. ¹⁸ Má ka vlanvla Mgham Yesu Kristi ta mutsaftani ta tawa hidahida Lazglafta badu fitika tsa guma. Mal kagħa guli nda sna ta katu ya katiha tsi ma nzakwa dā ma luwa Afisus.

2

Nzanza ka vərdaka sludza Yesu Kristi

¹ Kagħa tama zwaña dā, mbra ta vgha ma zdakatahud i vlama lu ma Yesu Kristi. ² Skwi ya snañ ka da i'i ta kema ndəghata masləmtsəkha ya, tagħanaftagħha ta ɻerma mnduha ta laviñtā tagħnaftá sanlħaha guli.

³ Su'a ta ghuya dañwa ta slagħaghata ta ghənja gwada ta Yesu Kristi, manda ya ta su'u vərda sludzi. ⁴ Ka ta ga sludzi mndu katsi, had ta lagħwi da famtá ghənjanī manda ya ta magħ ħamata mn-duha, ka ta kumay tsi ta zdanafa ɻjudufa malani wa. ⁵ Manda tsaya mndu ta hwaya guli. Ka hwaya a tsi ta tsa hwaya ya nda tvani* wu katsi ná, mutsaf a ta nisalani wa. ⁶ Mndu ta ɻavata ka hva guli ná, tinjel tsatsi ta za yakwani. ⁷ Ndana ta skwi ta mnaghata yu. Ka ta ndanay ka katsi, dza'a vlagħavla Lazglafta ta tva snatá inda skwi.

---

* ^{2:5} Gray nda 1 La Kwarenji 9:24-27.

8 Havakhava ta Yesu Kristi, tsatsi ta nzakway ka zivra Dawuda, tsatsi ta sli'agapta nda hafu mataba gwal nda rwa, manda ya ta tagħeġna Lfida Gwada ya ta mnexxu yu na. **9** Tagħeġna tsa Lfida Gwada ya ta ghuya yu ta dañwa ha ka tsamtá i'i ma gamak manda mndu ta magatá għwadaka skwi. Ama dər má mantsa tsi, hbam a lu ta gwada Lazgħlafta wa. **10** Tsaya ta kəl yu ka su'a inda skwi, ja mutsafta gwal zabap Lazgħlafta ta dakwa tañ, kada mutsafta hahen guli ta mbaku ta nzakway ma Yesu Kristi, ja nzakwa tañ ma glaku kul had kċavaktani ya. **11** Nana gwada dza'a yu mnay na ná, gwada nda ra ya.

Ka mtumta mu kawadaga nda tsi, dza'a nzakway mu nda hafu kawadaga nda tsi guli.

12 Ka ta su'ay mu ta ghuya dañwa kawadaga nda tsi, dza'a gay mu ta Mgham kawadaga nda tsi guli.

Ka sna a ljeni ta kagħha wu ka mu nda tsi, sna a yu ta kaghuni guli wu, ka'a dza'azlay nda amu.

13 Ka dər nza a mu ka ħerma mndu tawa irani wu, tsatsi tani, ta nzakwani tsatsi[†] ka ħerma mndu,

kabga laviñ a tsatsi ta mnay kazlay: Sna a yu ta kagħha wu kə'a nda ghənjan wa.

Mna ta vərdaka gwada Lazgħlafta

14 Havanakhava ta tsa skwiha ta mnaghata yu ya ta sanlaha. Mnana mna ta həej ta kemma Lazgħlafta, ka zlaejta həej ta zlərdawwi ta ghənja gwadaha. Had sana skwi ta katanja tsa zlərdawwi

---

† **2:13** Aya 11-13: Gray nda Ruma 6:8, Mata 10:33 nda Lukwa 12:9, Mbsak 23:19.

ya ta mndu wu, ta ghə̄ja zadintá gwal ta snay yeya katék ta zadintja tsi. ¹⁵ Kagha, ɻavaña ka nzakwa ka ta kēma Lazglafta ka mndu nda ndəha, ka mnda maga slna kul haʃhula ta ksafta ma slnani, ta mna vərda gwada nda tvani. ¹⁶ Ma fə ka ta wa gha da gwadaha ka bətbət kul ksa vgha nda zlghay nda ɻudsuf, kabga gwal ta famtā ghə̄ja tanj da mndərga tsa gwadaha ya ná, ta sgaku nda sga di'inaghuta tanj nda Lazglafta. ¹⁷ Gwada ma wa tanj guli ná, manda tsakwa gurdza nzakwani. Tekw i Himene[‡] nda Fileta mataba tsa mnduha ya. ¹⁸ Zlunzla hə̄j ta tva kahwathwata. «Nda ghada luta sli'agapta ma mtaku,» ka hə̄j ta mnay. Mantsa ya ka hə̄j ta zlambintá sanlaha ma zlghay nda ɻudsufa tanj. ¹⁹ Tsaw tsa dihatá dughwaňa skwi thaf Lazglafta ya ná, gigidavaf a wa. Wya ka lu vindafta ta tsa dughwanj ya: «Nda sna Mgham Lazglafta ta gwal ta nzakway ka ɻani§.» Ka lu guli na: «Inda mndu ta mnay kazlay: Na Mgham Lazglafta yu kə'a ná, ka mbəðanambəða tsi ta hul ta maga ghwaðaka skwi,» ka'a.

²⁰ Huzla tsatsaf lu nda dasu nda ya nda ghuva tili yeya a ta slanaghata lu ma hə̄ga dagala wa. Fidatá fu sanlaha, tsatsaf nda rōisl lu ta sanlaha. Na maga slna badu gwada dagala sanlaha, ja maga slna nda hamata fitik sanlaha guli. ²¹ Ka Zlanzla mndu ta maga tsa ghwaðaka skwiha mnə yu ya katsi, dza'a nzakway tsa mndu ya ka guram nda huzla ta kəl lu ka ksa slna nda tsi badu gwada dagala, ya fagħlu lu nda paya ja maga inda slna dinadina.

---

‡ **2:17** Himene: Ngha ta 1 Timute 1:20. § **2:19** Gray nda Mbsak. 16:5.

Nzanza ka vərda mnda ksa slna Mgham Yesu

²² Tsaghutsa ta vgha nda ghwaċaka ndanu ya ta kumə duhwal ta magay. Zba ta tva maga skwi tħukwa, nda tva zlghay nda ɻudsuf, nda tva dvu, nda tva zdaku kawadaga nda gwal nda għuba ɻudsufa tanj, ta hga hga Mgham Lazgħafta. ²³ Ma fam kagħha ta wa għa da zlərdutawħiha ka bətbət, kul had ħayhayani, kabga ta sabsa zlərdawi mida. ²⁴ Vani ná, had mndu ta ksa slna Mgham Lazgħafta ta zlərdawi wa. Katēk ná, ta mamay ká inda mn-duha ta tsa mndu ya, laviñ lava katsi ta tagħħanaftá skwi ta mnduha. Ta ksay katsi ta ɻudsuf ma skwi ta mnə mnduha tida. ²⁵ Nda hanatá ghəej katsi gwada nda gwal ta mbaðanaftá gwadani. Ka waya ka skwi dza'a vlaنجla Lazgħafta ta tvi ta həej ɻa mbədħanafta tanj ta nzakwa tanj, ɻa snanġta tanj ta kahwathwata. ²⁶ ɻa vrakta ghənja tanj, ɻa ndapta tanj ma dəbla halaway ya si ta ksaghutá həej ɻa snanatá skwi ta kumə tsi.

3

Kċavakta fitik

¹ Wya skwi ɻa snanġta għa: Ma kċavakta fitik ná, dza'a mamu ghuya dānja, ² kabga dza'a nzakway mnduha ka gwal ta dvutá ghənja tanj, ka gwal ta dvutá tsedi, ka gwal ta għerbiaku, ta gla għəej, ka gwal ta kwarakwara ta ghənja Lazgħafta, ka gwal kul had nzi'inja tanj ta dadaha tanj, ka gwal kul had ta rfa mndu, ka gwal kul had ta zlənja Lazgħafta. ³ Dza'a nzakway həej ka gwal tənġtēja ghənja tanj, ka gwal kul had ta tawa hidahidha ta mndu, ka gwal ta tsanavatá gwada ta mndu, ka gwal kul zlahavata,

ka gwal ta sidi, ka gwal ka ghuma skwi dīna. ⁴ Dza'a nzakway hən̄ ka gwal ta dzawaptá mndu, ka gwal ta valafta ta mndu, ka gwal ta ghərbuta ma vəl gla ghən̄. Mal skwi ta zdəganatá hən̄ d'vu hən̄ ka Lazglafta. ⁵ Manda va gwal ta tsəlbu ḥja Lazglafta ka hən̄ ta nghə lu, ama va a hən̄ ta snañtā mbrakwa Lazglafta wa. Ma guyə ka ta vgha nda mndərga tsa mnduha ya guli. ⁶ Mamu sanlaha mataba tanj ta ra watgha, ka dza'a da həga da həga ga mndu da gataftá mi'aha kul had mbrakwa tanj, hbu dmaku ta hən̄, ta zawataku hara'utiri kavghakavgha ma ghən̄a tanj. ⁷ Inda fitik hən̄ ta tagħha skwi mndani, ama trid, laviñ a hən̄ ta snañtā kahwathwata wa. ⁸ Manda va pghay pghə i Zanes nda Yambres ta ghən̄ ghərn̄aghərn̄a nda Musa ghalya ya ná, manda va tsaya ta pgha sanlaha ma tsa mnduha ya ta ghən̄ ghərn̄aghərn̄a nda kahwathwata. Gwal nda hwada ghwinzlak tanj hən̄. Had hayhaya zlghay nda ḥjudufa tanj wa. ⁹ Ama had hən̄ dza'a zaptá mtak wa. Gi dza'a nda ngha inda mnduha ta tsa tsabakwa tanj ya, manda va tsa ḥja i Zanes nda Yambres ya.

Vla hidaku

¹⁰ Ama kagħa, ksafksa kagħa ta skwi ta tagħe yu, nda tva nzakwa da, nda klatá ghən̄a slna ta magħe yu, nda tva zlghay nda ḥjudufa da, nda ksa ḥjuduf ta ksə yu, nda ya ka yu ta dvutá mnduha, nda ya ka yu ta gdavata. Nda sna kagħa guli ¹¹ ta tsa giri ya gidip lu, nda ghuya dañwa ya ghuyidip lu ma luwa Añtakiya, nda ya ma luwa Ikwaniya, nda ya ma luwa Listra ya. Wati ma giri ya kul giđiptá lu na? Nduk nda tsaya ná, Lazglafta ta

katagidipta ma indani*. ¹² Nziya nza tsi, inda gwal ta kuma nzaku manda ya ta kumə Lazglafta ma ndi'atá vgha nda Yesu Kristi ná, dza'a ganapga lu ta iri ta həj. ¹³ Ama ghwadaka mnduha nda gwal nənba mnduha ná, ta kəma ta kəma ta əbadzakwa nzakwa tanj. Dza'a nənbəpnənba həj ta sanlaha, dza'a nənbəpnənba həj ta ghəja tanj guli. ¹⁴ Ama kagħa, ma skwi ya tagħaf ka, kákka gdavata. Ka fafta ka ta ghəja għa dar tida, kabga nda sna ka ta mndu ta tagħħaqha ta†. ¹⁵ Daga ma ga zwaġa għa, nda sna ka ta skwi ma vindatá gwada nda għuha ta nzakway ka gwada Lazglafta. Dza'a vlagħavla ta difil ta kla mndu da mbaku nda ma zlghaqta Yesu nda ħjuduf. ¹⁶ Inda skwi nda vinda ka gwada Lazglafta ná, Lazglafta ta mnafta. Dina ja tagħha kahwathwata, ja dagħiżtā krughuvi, ja payafta mndu, ja tagħanafta nzaku tħukwa ta mndu, ¹⁷ kada nzakwa mnda Lazglafta nda payatá vgha prék ja maga inda skwi ja maga skwi dina.

4

Mna ta gwada Lazglafta

¹ Ka yu ta mnaghata ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma Yesu Kristi, ya ta dza'a da tsa guma ta ghəja gwal nda hafu nda ya ta ghəja gwal nda rwa. Ka yu ta mnaghata nda ma hga sagħha ya dza'a sagħha Kristi, nda ya nda ma ga mghamani ná, ² mna ta gwada Lazglafta, ka għadha ka ta vṛrafta tida, dər ma fitikani tsi, dər ma fitikani a tsi wu. Zlaha ta gwal

---

* ^{3:11} Aŋtakiya (ma Pisidi,) Ikwaniya, Listra: Ngha ta Slna għal-ghunay 13-14. Mgham ma indani: Gray nda Zabura 34:20. † ^{3:14} Ngha ta 1:5, 2:2.

ta maga għwa daka skwi, dva ta həej, vla ta mbraku ja taŋ, hbatá ɻuđuf ka tagħha ka ta skwi ja taŋ, ³ kabga mamu sana fitik dza' a sagħha ja kwala mn-duha kul sniegħeltá vərċaka tagħha skwi. Ja lagħwa taŋ sna skwi ya ta kum ġeġi həej. Ja lagħwa taŋ da mbala għwadaka għal tagħha skwi ja tagħanatā skwi ya ta kum ġeġi həej. ⁴ Dza' a nu'afnu a həej ta slēm ġeġi taŋ yaha həej snantá kahwathwata, ka mbedaghutá vghaqda sna tsakalawi. ⁵ Ama kagħha ya, gdavagħda għa ma ghunislaka għa, su'a ta ghuya danja, magatá kahwathwata slna mndu ta mna Lfida Gwada. Kdianafkda ta slna nzakwa għa ka mnda magħanatá slna ta Lazgħa.

⁶ I'i, nda maga fitika da, tagħwa jen a yu ka mtaku wa. Ndusak ndusa fitika sli'a da. ⁷ Vulavula yu ta vərċaka vulu, kdanakkda yu ta vərċaka hwaya da, ɻana ja yu ta zlghay nda ɻuđufa da. ⁸ Ndanana, ta kzlaykzlay nisela vel zaktá da ta ghwa ta i'i. Tsa nisela ya ná, zewzewa mbaku ya dza' a vlihata mnda tsa għuma tħukwa, badu fitika tsa għuma. Ja da ndaghħejja da yeya a wu, nduk nda inda għal ta kzla dvaftá saġħani.

Skwi nghadap Pwal kaghħejni

⁹ Ka ɻavata ka ka sabi sliđi ghata misimmisim. ¹⁰ Wana zlidivazla na Demaska*, kabga lagħula dvutá skwa ghəjja hadik, ka sli'afta tsi ka lagħwi da luwa Tesalunik. Lagħula na Kresej ta hadika Galat, ta lagħu Titus ta hadika Dalmatiya għali. ¹¹ Lukwa turtukwani yeya tavatá i'i. Ta sabə ka ya, ka klagħanapta ka nda Markus, dza' a katay ta

---

* **4:10** Demaska: Ngha ta Kwalasuhha 4:14, Filimu 24. Tit, ngha ta 2 La Kwarenji 8:23, Galat 2:3, Tit 1:4.

i'i katakata ma slna† da. **12** Ghunaghaghuna yu ta Tisik da luwa Afisus‡. **13** Ta sabə ka ya, ka laba ka nda ma luwa Truwas, ka klagidipta ka ta lguta ghzla mtasla da ga Karpus ya. Ka klaganapta ka nda defteriha, katkatatani, tsa ka huta§ ya.

14 Dagala ghwadaka skwi magiha Alegzandra ta nzakway ka dəgha. Mgham Lazglafta dza'a planamtá skwi maga* tsi. **15** Kagha guli, dasuwa kákka nda tsi, kabga nzanza ghərnejaghərnej nda skwi ya ta mnə mu.

16 Badu tanjanja lagha da da guma da mbəda gwada ta ghənja da ná, had sana mndu ta kati-hata wu, zlidivazla həej demdem. Ma tsunus Lazglafta ta gumani ta həej. **17** Tsaw nzanza Mgham Lazglafta kawadaga nda i'i, ka vlihatá tsi ta mbraku, kəl yu ka kðanaktá mna gwadani, ka snanjá inda gwal kul nzakway ka la Yahuda. Katigipkata Lazglafta guli ma wa rveri. **18** Nda sna yu guli ná, dza'a katigipkata Lazglafta ma inda ghwadaka skwi. Dza'a katay ta i'i ḥa lafa da ta luwa da vla ga mghamani. Njani glaku ḥa kdekedzen. Amin!

Ga zgu

† **4:11** Lukwa: Ngha ta Kwalasuha 4:14, Filimuŋ 24. Markus: Ngha ta Slna gwal ghunay 12:12, 25, Kwalasuha 4:10 Filimuŋ 24.

‡ **4:12** Tesik: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4, Afisus 6:21. 22, Kwalasuha 4:7. 8. § **4:13** Tesik: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:6. Delewera: Huta rini, katkatatani ḥa tuwak, ka ḥa gu a tsi ta payafta lu ḥa vindi tida. * **4:14** Alegzandra: Ngha ta 1 Timute 1:20. Mgham, skwi ya maga tsi: Grafgra nda Zabura 62:13, Mahdihdi 24:12, Ruma 2:6.

19 Ka ganaghata ka ta zgu ta i Priskila, nda Akilas, nda gwal ga Unesifura† tani guli. **20** Ta ma luwa Kwaren̄t na Irasta. Ma luwa Miletus zlanata yu ta Trufim kul dughwanaku‡. **21** Ka ɻavata ka, ka sabi misimmisim ma kðaku fitika mazlam.

Ta ga zgu i Yubulus, nda Pudeñsa nda Linusa, nda Klawdiya, nda inda zwanama, ɻa gha.

22 Ka nza Mgham Lazglafta nda kagħa.

Ka nza zdakatahuda Lazglafta guli nda kaghuni demdem!

---

† **4:19** I Priskila nda Akila: Ngha ta Slna gwal ghunay 18:2. Unesifura: Ngha ta 1:16-17. ‡ **4:20** Irasta: Ngha ta Slna gwal ghunay 19:22, Ruma 16:23. Trufim: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4, 21:29.

Deftera Lfidha Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898